

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 61 (1947)

Artikel: Dicziunari rumantsch grischun : rapport per l'an 1946/1947

Autor: [s.n.]

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-216131>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 07.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Dicziunari rumantsch grischun

Rapport per l'an 1946/1947

Stampa

Durant ils ans 1946/1947 cumparittan ils faschiculs 13, 14 e 15 da noss' ouvra. Il faschicul 16 ais in stampa. El ais il terz dal seguond volüm.

Il prüm volüm cumpiglia dimena ils 13 faschiculs dal custab A cun sias 648 paginas text e 30 paginas registers. Quaists registers chi ans cuostettan bler temp e blera lavur rapreschaintan ün novum in talas ouvrás. Els servan però dad instrumaints indispensabels per pudair explotar ils s-chazis chi as zoppan aint in la granda quantità d'artichels da nos Dicziunari. Il filolog chatta qua in prüma lingia ün index linguistic, ün muossavia per tuot las dumandas plü particularas davart la fonetica, morfologia, lexicologia e sintaxa. Quaist register serva però eir sco fich nüzzaivel mez da rinviamaint a fats linguistics analogs chi sun cuntgnüts aint ils artichels. Redigind ils artichels dal volüm chi sguonda, as poja adüna darcho chattar tras el ün rich material cumparativ, e po da l'otra vart as cuntantar cun ün cuort rinviamaint ad ün artichel anterius impè da trattar la medemma chosa in ün nouv lö.

Eir l'index etimologic restarà ün instrumaint fat in prüma lingia ad üs dal linguist. Percunter as drizza l'index da materials ad ün circul blerun plü vast. Il giurist chatta qua suot il chavazzin «*Rechtliches*» ils artichels chi cuntégan pleads, fats ed üsanzas our da la vita da dret e d'administraziun da nos pövel in temps passats ed i'l preschaint. Il folclorist po s'atschertar consultand ils chavazzins «*Aberglaube, Bauernregeln, Knabenschaft, Rätsel, Spiel, Sprichwörter*» cha'l prüm volüm cuntain ün grand numer dad artichels chi al spordschan ün rich material. Il paür vain fat attent als artichels *arader, arar, arazun, arbaglia, ardöffel, avaina* etc. tscherchand suot «*Ackerbau*», als artichels *agör, agricolan,*

aldar, aldüm, as-ch, aua, avrigl, avuost etc. tscherchand suot il chavazzin «*Landwirtschaft*». Il magister, il spiritual nu mancaran da vaira che chi'd ais miss insembel suot «*Erziehung, Kirchliches, Seelenleben*», il meidi as volvarà als chavazzins «*Körper und Körperteile, Krankheiten und Gebrechen*» e finalmaing il mansteran vezza, dand ün tschüt aint illas gruppas «*Geräte, Werkzeug, Hausrat, Gebäude*» etc. cha eir la sfera da seis interess plü specials ha chattà sia degna rapreschantanza aint in nos Dicziunari.

Per l'ordinamaint alfabetic da noss artichels dà norma la fuorma ladina dals pleds. Il lectur sursilvan vain guidà pro l'artichel cun agüd da rinviamaints. L'inter sistem da rinviamaints po però funcziunar pür cur cha tuot l'ouvrà sarà cumparsa. Per avrir fingià uossa tuot ils scrignous da quaist prüm volüm eir a noss lectuors tschalovers avainsa s-chaffi ün index sursilvan chi muossa cha per exaimpel l'artichel *biadi* ch'el nu suppona amo aint il prüm volüm as chatta suot *abiadi, derschentar* suot *arschantar, gidonter* suot *agüdant, guila* suot *aguoglia, lischiva* suot *altschiva, onda* suot *anda, puauna* suot *ampa* etc. etc.

Quaists registers sun gnüts accolts cun approvaziun da tuot quels chi consulteschan plü suvent noss' ouvrà.

Il *seguond volüm* vain introdüt cun üna prefaziun chi orientescha davart las müdadas tecnicas chi sun dvantadas necessarias sün fundamaint da las experienzas fattas, meglinavant ün' agiunta al register da scurznidas per litteratura. Que chi disferenzcharà quaist nouv volüm da quel ouramai fini ais la granda quantità da pleds interessants saja que dal puonch da vista folcloristic o etimologic. La legiun da fuormas doctas chi ans ha tut davent tant spazi dal prüm volüm tschessa ad ögl vezzand. Artichels sco *babania* cun sia quantità dad indicaziuns davart veglias üsanzas e superstiziuns, *babau, babella, babuns, babiütta, babuzi, baccun, bacharia, bacher, bachetta* ans mainan immez la vita da nos pövel. Lur pensar e radschunar, lur lavur e stainta, plaschair e divertimaint, tuot la prüvadentscha da lur cumüns e lur chasas ans vain manà avant ögls da quaists artichels chi, eu m'alleggr da pudair dir quetant, ans dan bainschi blera e stantusa lavur, ma eir bler plaschair e satisfacziun. Cul 16avel faschicul arrivaransa a l'artichel *bara*, eir quel ün tipic exaimpel per l'enorma richezza d'aspets cha la vita grischuna rinserra in sai.

Collecziun da material linguistic

Il bloc da var 50 000 cedlas chi spettaiva da gnir incorporà aint illa cartoteca granda ed aint ils blocs auxiliars creschit eir durant ils ans 1946 e 1947 per var 40 000 cedlas uschè ch'el s'amunta hoz a ca. 90 000 cedlas. Da quaist grand bloc derivan ca 60 000 cedlas our da l'Ischi, il chalender sursilvan «Il Glogn», da l'ediziun nova da la «Consolaziun dell' olma devoziusa» e dad otras publicaziuns sursilvanas.

Ordinaziun

Dal material collectà sül lö ed excerpà da cudeschs e manuscrits restan hoz amo dad incorporar aint illa cartoteca granda be var 25 000 cedlas chi sun però tuottas ordinadas dapersai e dimena dovrablas eir in quaista fuorma.

Ils s-chazis linguistics in fuorma da cedlas chi veggan archivats aint il büro dal DRG. e cultivats cuntuamaing in möd ch'els possan gnir ütilisats per la redacziun da nos Dicziunari as cumpuonan hoz dals seguaints grands blocs:

1. Bloc rumantsch, 530 s-chaclas. Quaist bloc ais il spinal da noss' intrapraisa. El cuntain il grandischem material furni daspö 40 ans da noss correspondents. Blers da quaists bravs homens chi han respus a tuot noss questiunaris sun hoz cavia, pro la grand' armada. Que ch'els ans han dat: ün' infinità da pleds, möds da dir, proverbis, descripziuns dad üsanzas e superstiziuns e. u. i. ais per part già invlidà da la generaziun noua. Id as tratta quia dimena da s-chazis chi nu pudessan hoz plü gnir ramassats. Las bellischmas collecziuns da material da Samagnun, da Filisur, da Seglias, da Flerden e Panaduz, co las vulessans far hoz, cha quaists cumüns sun' intudais-chats? Noss' attenziun e nossa premura speciala dedichainsa perque tant sco be pussibel a quaist bloc, il complettand cun excerpts da litteratura veglia e moderna, perfecziunand il sistem da rinviamaints invi ed innan da maniera chi ans schmütsha plü pac pussibel al momaint cha quaist müravglies instrumaint ans sto güdar a far ils artichels dal Dicziunari.

2. Il bloc etimologic, 28 s-chaclas, cuntain ils excerpts our da litteratura scientifica ordinats davo la ragisch dal pled. Scha'l redactur voul s'orientar che reflex ch'ün dat pled latin ha gnü aint illas linguas neolatinas, dschains per exaimpel il pled

balineum «bagn» po el be consultar il dat chavazzin dal bloc etimologic e quaist bloc al darà l'infuormaziun giavüschada il rinviad a medem temp als cudeschs e periodics ingio cha quaista famiglia o eir be singuls rapresentants da quella sun trattats e stürgiats. S'inclegia cha a tal böt nu basta amo ün bloc da 28 s-chaclas cumplìa dasper la lavur redacziunala dals ultims quatter ans. Ma il cumanzamaint ais fat e cun perseveranza e sistem arrivaransa sgür a s-chaffir ün instrumaint da lavur chi facilitescha la redacziun dals artichels futurs e garantischa ün' orientaziun plü vasta illa richa litteratura linguistica.

3. Il bloc ideologic ha 35 s-chaclas. El ais ordinà davo chavazzins tudais-chs e voul unir tuot ils pleds rumantschs chi correspuondan ad üna tscherta noziun. Nus chattaran dimena qua suot «*Lüge*» dasper *manzögna* eir *flausa, patiifla, trüfla, sfüfla, sjlötra, grossa* etc. chi ans rinviescha al bloc rumantsch, ma eir *bambanna, gandolla, balla, mánic, canatta, frotula, fiandra* etc. etc. our dals vocabularis dialectals da l'Italia. Suot «*Schelle*» nu sun be units ils pleds rumantschs *s-chella, talac, zampuogn, plumpa, plattera* etc. ed ils pleds talians, dimpersè eir rinviamaints ingio cha quaista chose importanta ais trattada e stürgiada, per ex. Richard Weiss, Alpwesen Graubünden etc. Eir quaist bloc ais amo memma giuven per esser perfet. El dumanda amo ans da lavur ant ch'el saja uschè cumplet da pudair servir da guida absolutamaing fidada tras nos bloc central e tras la biblioteca.

4. Il bloc ladin-tudais-ch, 70 s-chaclas stachidas, ais ün excerpt our dal Dicziunari ladin tudais-ch-rumantsch da Bezzola-Tönjachen, fat sün noss' iniziativa da forzas auxiliaras a cuost da la SRR e da la LR. Quaist bloc chi cumpiglia 210 000 cedlas ais quasi ordinà a fin davo il chavazzin rumantsch. El serva d'instrumaint da controlla per noss chavazzins cha nus vulessan coordinar tant sco be pussibel cul Dicziunari ladin. A medem temp però sarà el l'instrumaint fundamental pel redactur dal Dicziunari ladin rumantsch-tudais-ch.

5. Il bloc sursilvan-tudais-ch, 38 s-chaclas, excerptà our dal Vocabulari sursilvan tudestg-romontsch da R. Vieli serva als medems intents sco il bloc ladin-tudais-ch. El quinta 106 000 cedlas ed as rechatta preschaintamaing in lavur d'ordinaziun.

6. Dasper quaists blocs grands avainsa amo divers blocs auxiliaires plü pitschens cun in tuot 25 s-chaclas. Qua chattainsa ün bloc dals suffix, ün bloc botanic, ün bloc cul rumantsch da Samagnun, ün bloc d'illustraziuns ed oters plü. Els tuots dumandan lur chüra e cultivaziun per ch'els creschan ed as perfecziuneschan in möd nüzzaivel a l'ouvra.

Il lectur chi as renda quint cha la lavur surmanzunada vi a nossa cartoteca sio gnir fatta dasper la lavur redacziunala e cha quaista sto prodüer duos faschiculs cun total 96 paginas l'an, quel admetta tschert cha be lavur perseveranta e sistematica sustgnüda cuntinuamaing da bunas forzas auxiliaras po manar a böt. Nossas 726 s-chaclas cun lur passa 1 milliun e mez cedlas be pakin plü grandas co üna bancanota da 5 francs dessan la bella lingiada da 165 kilometers, que füss da Müstair sur il Fuorn e Güglia fin a Landquart. Tant be per dar ün' idea da que chi voul dir la cifra dad 1,5 millions.

Publicaziuns e collecziuns independentas dal DRG.

Il Dicziunari rumantsch grischun ais üna lavur cumüna. Bain-schi sto ella gnir guidada d'ün singul respunsabel, ma manada a fin po ella be gnir' sch'ella po quintar cun l'agüd da blera bratscha. Uschè eir davo finida la lavur da collecziun cun agüd da correspundents e questiunaris regulars, l'adampchamaint dal material cuntinua. E qua nu vulessans interlaschar da far manzun da tuot quels amis chi ans dan adüna darcho voluntusamaing infuormaziuns davart dumandas specialas. Nossas circularas nu rivan adüna in üna bun' ura. Il paür chalchà da lavur sül fuond, il magister cun ün munt da quaderns sün maisa, avessan lavur avuonda eir uschigliö. Ma els nun as laschan stramantar e d'inrar e mai ch'üna dumanda da nossa vart vain invlidada. Quetant ais üna furtüna per nos DRG. e plü suvent co que chi para, ils resultats da nossas rescherchas sun apunta d'attribuir a quaista volontusa lavur da noss amis our sül pajais. Alchüns premurus Rumantschs ans tramettan spontanamaing adüna darcho material: pleads collectats tuot a la zoppada durant ün' uretta a l'ustaria, excerpts our da scrittüras veglias ed oter plü. Pustüt sar Gian Gianet Cloetta, Bravuogn, sar dr. Men Gaudenz, Scuol, sar Tista Murk, Müstair, sar Tumasch Dolf, Mathon nu vegnan stanguels da'ns furnir nouvs s-chazis.

Il Dicziunari rumantsch grischun profita da mincha publicaziun chi tratta dumandas linguisticas, culturalas, istoricas e folcloristicas da nos chantun. Ellas tuottas fuorman per uschedir las premissas sün las qualas il Dicziunari sto pudair as pozzar. Daspö cha nus avain cumanzà cun la publicaziun da noss' ouvra sun cumparsas diversas monografias linguisticas, folcloristicas, giuridicas ed otras chi ans han furni ün rich material (sguondan in uorden cronologic):

M. Grisch: Die Mundart von Surmeir, Romanica Helvetica vol. 12, Zürich, 1939, üna dissertaziun ourdvart conscienuisa e richa da material linguistic notà in scrittüra fonetica ed interpretà cun maestria ans orientescha finalmaing davart ils dialects da la Val d'Alvra e dal Surset. Il DRG. consultescha d'ün cuntin quaista ouvra chi rinserra in sias ca. 300 paginas bler daplü co que ch'ün soulà aspettar d'üna dissertaziun. Vair recensiu in Vox Romànica 6,353.

Notker Curti: Im Bündner Oberland, Luzern (1941?). Quaista plaschaivla guida per tuots amis dal pövel e da la cultura sursilvana cuntain importantas descripziuns da las cumpagnias da-mats, da chasas e mobiglia, laviors e festas etc. e'ns ha fingià servi plü d'üna vouta da bun cussgliader pro la cumpilaziun da noss artichels.

Richard Weiss: Das Alpwesen Graubündens, Erlenbach-Zürich 1941. Fingià l'artichel *alp*, redat da Richard Weiss per nos DRG. demuossa ad evidenza quant vast cha'l champ da stüdis ais per quel chi voul perscrutar l'istorgia e la structura da nossas alps grischunas. Blérung plü fich co que chi po far l'artichel surmanzunà, descriva quaist cudesch las alps, lur importanza per l'economia paurila ed insomma la vita da l'allevatur da muvel durant la stà. Vair recensiu in Rätia 5, 309.

A. Maissen: Werkzeuge und Arbeitsmethoden des Holzhandwerks in Romanisch Bünden, Romanica Helvetica, vol. 17, Zürich 1943. L'autur da quaista monografia deriva d'üna famiglia da mansterans. El cugnuoscha perque a fuond tant las metodas da lavurar il lain co las üsaglias necessarias. Il cudesch muni da 187 illustraziuns cuntain descripziuns fich detagliadas e cleras, in plü

l'intera terminologia dals maisters per tuot il territori rumantsch. Grazcha a quaist' ovra ais que facil da rediger artichels sco *ascha*, *splana*, *resgia*, *sgür*, *manera*, *manecla* etc. etc. sainza stuvair far nouvas retscherchas. Vair recensiun aint in Rätia 7, 280.

Paul Scheuermeier: Bauernwerk in Italien, der italienischen und rätoromanischen Schweiz. Mit 427 Holzschnitten und Zeichnungen von Paul Bösch und 331 Photographien, Erlenbach-Zürich 1943. Cun la preschaint' ouvra spordscha il cuntschaint exploratur dal «Sprach- und Sachatlas Italiens und der Südschweiz» da K. Jaberg ed J. Jud üna surprendenta quantità da nouv material linguistic accumpagnà da bunas descripziuns da la lavur da paur e da las üsaglias e s-chierpa dovrats lapro. Ils intagls in lain, ils disegns e las fotografias sun da prüma qualità. Vair recensiun in Rätia 7, 186.

Chr. Lorez: Bauernarbeit im Rheinwald, Schriften der Schw. Gesellschaft für Volkskunde, Bd. 25, Basel 1943. Schabain chi as tratta qua d'ün' ouvra chi stübgia la cultura paurila d'üna colonia da Vallesans, spordsch' ella cun sias bunas descripziuns, sias bleras figüras aint il text e sias 190 fotografias ün material da prümischma valur. La cultura paurila, las metodas da lavur, las üsaglias e la s-chierpa da paur nu sun chosas limitadas als cunfins linguistics. Perque chattainsa in Valrain per part las medemmas metodas da lavur sco per ex. in Schons e. u. i. Il DRG. po be profitar, s'orientand davart il möd da viver, da pensar e da lavurar da nos cumpatriots tudais-chs. Vair recensiun in Rätia 7, 238.

A. Sonder: Das ländliche Leben der Unterengadiner Gemeinde Tschlin im Spiegel seiner Sprache, Samedan 1944 cun 81 illustraziuns. Aint in ün dicziunari nun aise lö per descripziuns chi cum-piglian la vita d'ün inter cumün in tuot seis aspets. Tant daplü fa que dabsögn cha quaistas vegnan fattas in ouvras independentas. Dr. Ambros Sonder ans sporscha cun sia dissertaziun ün interessant quader d'ün cumün rumantsch. El descriva la chasa paurila, la cultivaziun dals ers e da la prada, nomnand adüna la terminologia da las chosas, laviors, üsaglias e prodots uschè chi nascha ün retrat bainischem plastic da quaist cumün a la periferia da nossa terra rumantscha.

H. Lössi: Der Sprichwortschatz des Engadins, Winterthur 1944. Diversas collezioni da proverbis retoromantschs existivan fìngià avant la cumparsa da quaist' cudesch. Nus manzunain be quellas aint illas Annalas, vol. 13 e 21, meglinavant quellas da la Crestomazia retoromantscha da C. Decurtins, vol. 9, 10 ed 11. Lössi ha reuni tuot quaistas collezioni existentes in ün sulet volum cumplettand il material tras amplas nouvas retscherchas in noss cùmüns ladins. El ha rablà insemel la bella glista alfabetica da 2556 proverbis e reglas da paür. Mincha proverbi ais muni d'üna buna traducziun e — schi fa dabsögn — da cuortas explicaziuns dal sen e maniamaint. L'ouvra ans renda fich buns servezzans.

L. Uffer: Rätoromanische Märchen und ihre Erzähler, Schriften der Schweiz. Gesellschaft für Volkskunde, vol. 29, Basilea 1945. Il premurus collectader ed interpret da la parabla rumantscha ans spordscha cun quaist cudesch üna preziusa collezion da texts rumantschs notats uschè, sco cha'l pövel ils raquinta. Chi chi pretenda cha la sintaxa rumantscha nun haja ünguotta dad original, as persvada svelt dal cuntrari, legiand quaists texts. Nus avain be fich pac material chi as lascha congualar cun quaist cun regard a la genuinità da la sintaxa. Dal rest la lectura da quaistas parablas ais ün giodimaint da prüm uorden.

A. Maissen, A. Schorta, W. Wehrli: Die Lieder der Consolazion dell' olma devoziusa, I. Teil, Die Melodien, II. Teil, Kritischer Text, Schriften der Schweiz. Gesellschaft für Volkskunde, Band 26 und 27, Basel 1945. L'importanza da quaist renomnà cudesch da chanzuns religiusas sursilvanas dal 17. e 18avel tschientiner ha güstifichà amplamaing la racolta sistematica ed ediziun critica da melodias e texts. L'ovra ha früttà blera milli da bunischmas cedlas per nos DRG. Vair recensiun in Rätia 8, 284.

J. B. Masüger, Leibesübungen in Graubünden einst und heute, Cuoira 1946, cun passa 220 illustraziuns. Davart ils divers gös da noissa populaziun grischuna as pudaiv' ün orientar fin uossa be fich mal. La Crestomazia da Decurtins ed otras ovras cuntegnan bainschi singulas descripziuns, ma ün' idea da la granda richezza da quaists gös, da lur diffusiun e da lur terminologia ans dà pür il cudesch da nos vegl magister da gimnastica, prof. J. B. Masüger da Sarn.

Schweizer Dialekte in Text und Ton, Begleittexte zu den Sprechplatten des Phonogrammarchivs der Universität Zürich. Id ais sorti l'an 1946 pro Huber a Frauenfeld ün prüm quadern chi cuntain ils texts da las plattas fonograficas per 15 cumüns rumantschs, meglinavant per Puschlav e Bondo. Ils texts eiran gönüts discurrits l'an 1926 aint il fonograf. La publicaziun procurada dal suotsegnà as retardet per motivs chi nu dependan da nus. Las istor-gettas ed anecdotas transcrittas in scrittura fonetica ans furnischans ün rich material linguistic.

Richard Weiss, Volkskunde der Schweiz, Erlenbach-Zürich 1946. L'importanza da quaist' ouvra pel DRG. nu giascha illa richezza dal material folcloristic grischun, ma bainschi aint il fat cha qua tuot quaist material ais plazzà in ün ram plü vast chi permetta da perseguitar il svilup da tscherts fenomens folcloristics in tuot la Svizzra e tgnand quint da la situaziun mentala chi'ls prodüa.

Jon Pult: Die Bezeichnungen für Gletscher und Lawine in den Alpen, Samedan 1947. In quaist' ouvra stübgia il bibliotecar da la Chesa Planta la terminologia dal vadret e da la lavina sün ün teritori chi va dal Mont Blanc fin al Friaul. Noss pleds grischuns cum-paran dimena quia in ün connex fich vast, que chi permetta a l'autur da delucidar blerischems aspets chi sfügian al specialist grischun. La lavur exacta ed intelligainta ais da grand' importanza eir per noss' ouvra.

Otras ouvras importantas sun nomnadas al principi dal se-guond volüm dal DRG.

La glista dals cudeschs manzunats in quaist rapport ais dvan-tada bain lunga. Ma il spazi ch'ella dumandet nun ans dess dis-plaschair. Allegrainans plütost cha nos chantun ha survgni in temps uschè greivs ed uschè materialistics tantas bellas ouvras da valur permanenta. Allegrainans eir ch'ellas han quasi tuottas in ün möd o l'oter profità dals s-chazis dal DRG., ma restituischan hoz multi-plichadamaing ils impraists fats. Alchünas laviors cumparsas in revistas gnaran nomnadas l'an chi vain.

Da las dissertaziuns giuridicas sortidas durant ils ultims ans sun d'importanza pel DRG. pustüt *E. Durgiai, Das Gemeinwerk,*

Disentis 1943; C. Berther, Das bündnerische Flurrecht, Disentis 1942. — Il plü preius material linguistic e folcloristic ans offran però las Annalas, Igl Ischi, Igl noss Sulom ed ils divers chalenders cha nus chattain nomnats sün mincha pagina dal Dicziunari.

Daspö la fundaziun da l'ouvra l'intschertezza in dumandas ortograficas tant in Engiadina co in Surselva ais adüna stattu ün impedimaint pel svilup da nos Dicziunari. Ils chavazzins scrits a bun stim stuvaivan perque sforzadamaing accumulator adüna daplü inconsequenzas e soluziuns provisorias chi impedivan ün ordinaint alfabetic definitiv. Suot talas circunstanzas avess que fat stramaint da cumanzar cun la publicaziun da l'ouvra scha nus nun avessan gnü la pussibiltà da'ns orientar personalmaing pro'ls auturs dals vocabularis pratics davart il möd da scriver dals chavazzins ladins e sursilvans. Daspö la cumparsa dals duos dicziunaris da la Lia rumantscha: *Dicziunari ladin da R. R. Bezzola e R. O. Tönjachen* e dal *Vocabulari susilvan da R. Vieli*, las dumandas ortograficas sun evasas per nus in möd cuntantaivel.

Uschè la premissas chi mancaivan amo avant pacs ans per üna lavur speditiva, bainfundada e seriusa da nos DRG. gnittan s-chaffidas üna davo l'otra e — schabain chi resta amo fich bler da far — la redacziun dal DRG. po as basar adüna daplü eir süls stüdis dad oters sciensiats sainza stuvair eruir svess cun staint' e fadia tuot l'inifinità da detagls chi cumpuonan ün dicziunari.

Fats personals

Il tempo da publicaziun da noss' ouvra sta in stret connex cul numer da personas chi as partecipeschan vi da la redacziun. Id ais pussibel dad aderir al giavüsch general, da schladiнаr la cumparsa da l'ouvra be scha nus pudain ingaschar amo ün seguond redactur. Fin uossa quaist postulat nun ha pudü gnir cumpli causa mancanza da finanzas. Davo la mort da sar prof. *Chasper Pult*, l'utuon dal 1939, il suotsegnà restet sulet fin als 1. lügl 1942. Quella vouta entret sco seguonda redactura giunfra doctoressa *Mena Grisch* da Sour. Ella bandunet però seis post fingià ils 1. lügl 1943 per as maridar. In seis lö entret ils 1. schnere 1944 sar dr. *Alfons Maissen*. Siand cha intant eira dvantà indispensabel eir l'ingaschamaint d'üna giuvna da büro chi ans assista pro tuottas

lauvors na spürmaing scientificas, nossas finanzas as redüettan talmaing cha que nu füt pussibel da guadagnar a nos collega sur-silvan per üna piazza intera. Pel cumanzamaint da l'an scolastic 1946 gnit el elet sco professur a la Scoula chantunala uschè cha'l DRG. sto darcho as cuntaritar dad ün redactur sulet. Sar prof. dr. Maissen ans assista però inavant tant sco pussibel, redigind artichels chi al van bain our da man. Ils 10 favrer 1947 entret sar stud. phil. *Alex Decurtins* da Trun sco agüdant in nos büro e restet qua fin als 10 mai. El s'occupet principalmaing da l'ordinamaint dal bloc etimologic, ans assistit però eir in las otras lauvors da büro cun zeli e bun man. Culs artichels *baita*, *baldachin* e *balena* ch'el ha redat, ans det el la cumprova, ch'el haja inclet che qualitats ch'ün bun artichel sto avair. Sar Decurtins ans bandunet per proseguir seis stüdis a Perugia. In settember entret darcho giunfra *Tina Conrad* in nos büro davo esser statta ingaschada per ün an utrò. A sar *Stiafen Loringett*, president da la Lia Rumantscha, vu-lessans ingrazchar cun quaist' occasiun perque ch'el mettet a dispusiziun dal DRG. sia secretaria, giunfra *Lydia Rupp* per ün di l'eivna per evader la correspundenza e que dals 1. gün fin als 15 settember 1947. Causa l'incharimaint general chi redüa noss mezs finanzialş in ün ifhöd catastrofal, nun aise pel momaint gnanca da pensar dad ingaschar ün seguond redactur chi ans pudess assister in nossa greiva lavur. In quaista situaziun paisa perque l'agüd da l'instancabla *Cumischiun filologica* dublamaing. Ella ha demuossà eir durant quaists duos ans ch'ella as resguarda per ün organ da lavur ed agüd a l'ouvra e na per ün organ da spüra survaglianza fuormala e merita perque insembel culla suprastanza da la SRR., chi güda eir ella pazchaintamaing a trar nossa chargia, public ingrazchamaint.

A. Schorta.

